

Venec lepih dogodkov iz življenja našega cesarja.

1. Naš cesar — mladinoljub.

etdesetletnico rojstva našega presvetlega cesarja leta 1880, ki se je po vsem cesarstvu slavnostno obhajala, je hotel Franc Jožef sam natihem obhajati v družinskem krogu v Išlu. Vendar je hotela tamošnja občina ljubljenemu vladarju napraviti posebno veselje. Kaj je naredila? Iz tega, kar je ukrenila, lahko zopet spoznamo ono detinsko ljubezen, ki jo goji cesarsko srce presvetlega vladarja do nedolžne mladine. In kdo bi mogel to lažje uganiti, nego tamošnji prebivalci, ki imajo tolikrat priložnost od blizo opazovati našega cesarja? Občina si ni odbrala imovitih in zgovornih občinskih mož, da bi v vznesenih govorih razodevali čustva ljubezni in hvaležnosti ob tako pomembnem trenutju, marveč odposlala je male gratulante v detinski dobi pet do šest let. Šest dečkov v raznih narodno-kmetskih nošah je neslo velikansko iz planinskih cvetlic spleteno krono, raz katero so viseli barvani trakovi, ki jih je ob koncu držalo šest primerno oblečenih deklic. Na vrhu krone sta se bliščali začetni črki F. J. in letnici 1830—1880 iz snežnobelih planink. Cesar se je srčno veselil tega tako pisano nakičenega odposlanstva. Vsakega posebej je prijazno izpraševal po družinskih razmerah in vsak mu je smel rokico podati. Dal je tudi poklicati takrat dvanajstletno nadvojvodinjo Valerijo, da se je enako razveseljevala te ljubke družbe ter si hipoma pridobila srca malih gostov, ker jim jer po cesarjevem povelju v obilosti delila bonbončke in pecivo in lepe hruške in krasna jabolka.

* * *

Istega leta je bil naš cesar v Tropavi. Obiskal je otroški vrtec, in mala deklica je bila odločena, da mu izroči šopek cvetlic s primernim nagovorom. V

odločilnem trenutku pa se otrok tako razburi, da pozabi ves nagovor in ne more izpregovoriti niti besedice, kar debelo gleda in tešči cvetlice v trepečočih rokah. Cesar pa ji pogladi lasce na glavi in reče tolažno: »Kar mirno bodi, drago dete, saj že vem, kaj hočeš,« ter vzame ponujani šopek.

* * *

Leta 1867 so na Dunaju priredili otroški bazar. Naš cesar sam ga je počastil s svojo navzočnostjo. In kako detinsko prisrčno se je znal ponižati do malih! Otroci so v kratkem dobili toliko zaupanje, da so ga vabili in vodili po prodajalnici od mize do mize. Povsod so znali tako lepo prositi, da je cesar pokupil veliko reči in tudi plačal cesarsko. Za eno viržinko je dal presvetli vladar 100 goldinarjev.

* * *

Leta 1867 se je peljal naš cesar v Brno. Med potjo ga je v nekem kraju, kjer se je ustavil, prišel počastit župan z občinskimi možmi, in zbralo se je veliko ljudstva. Kar se zasliši izmed množice tenek glasek jokajočega otroka: »Jaz čem videti cesarja, cesarja, cesarja!«

Takoj se približa svetli vladar oni gruči, odkoder je bil prišel otroški klic, ter se postavi pred dečka, ki si ni upal ust odpreti in je z debelimi očmi zrl cesarja. Reče mu smehjaje se: »No, zdaj pa že lahko vidiš cesarja!«

* * *

Nekega dne (leta 1862) ubišče naš cesar nenadno v Dunajskem Novem mestu vojaško akademijo. Ravno je razlagal stotnik Ebersberg zgodovino, kar stopi cesar s svojim adjutantom v učno sobo. Hitro skočijo učenci po koncu. Cesar prijazno pozdravlja, se približa stotniku ter reče, naj kar nadaljuje svojo razpravo. Svoj generalski klobuk položi na prvo klop, se nasloni nanjo in verno posluša učiteljevo razlago. Učenec Julij B. v prvi klopi si ogleduje krasno perje na cesarjevem klobuku. Loti se ga

želja, da bi izruval pero za spomin. Nekoliko poščili na stran, kjer je stal nadzorni častnik, pa — izpuli pero. A tovariši so opazili, kako dragocen spomin si je bil priboril Julij B., ki je hitro spoznal iz prosečih oči, kaj bi oni radi. Drzni junak puli pero za peresom in deli dragocene spomine součencem. Toda zdajci — ravno hoče izpuliti še eno pero — izmuzne se mu klobuk in sune cesarja samega v roko. Cesar se ozre. Bled kakor stena, tresoč se po vsem telesu je trepetal hudodelnik. Pač si je mislil, da ga bodo takoj odslovili. A prišlo je drugače.

»Kaj pa ste nameravali s peresom, moj ljubi?« vpraša vladar preplašenega mladeniča.

»Spomin, veličanstvo!« jeclja revež.

»Ali vam zadostuje eno pero?«

»Ne, veličanstvo!« odgovori mladenič, ojačen po prijaznosti dobrega cesarja; »vsak tovariš bi rad eno pero.«

»No, če je pa tako, tedaj mi ne preostaja nič drugega, kot da vam pustim kar ves šop,« reče smehljaje se cesar, vzame sam ves šop peres s klobuka in ga podari mladim vojakom.

»Gospod stotnik!« se obrne cesar k profesorju, »zdaj morate biti tudi vi tako dobri, da mi posodite kapo.«

Gromeč »živio!« in »slava!« je spremljal odhajajočega vladarja.

* * *

Naš cesar je bil leta 1855 na svojem gradu Gödöllő na Ogrskem. Nekega dne zagleda pred gradom dečka, ki ga je tako zeblo, da se je ves tresel. Sočutno ga vpraša svetli vladar, kaj hoče ondi. Deček je bil v začetku ves zmeden; ko je pa premagal prvi strah, je srčneje govoril. Vendar ga cesar ni mogel še prav razumeti, kaj želi, zato ga začne sam izpraševati.

»Kako ti je ime?«

»Emil Esanyi, veličanstvo!«

»Koliko si star?«

»Dvanajst let, veličanstvo!«

»Kako je ime tvojemu očetu?«

»Janez Esanyi, veličanstvo!«

»Kaj so tvoj oče?«

»Bili so delavec v tovarni za stroje; pred tremi leti pa so se ponesrečili, stroj jim je odtrgal desno roko in nogo.«

»O čem pa živé zdaj?«

»Moj oče imajo miloščine 25 goldinarjev na mesec.«

»Koliko otrok vas je?«

»Pet, veličanstvo!«

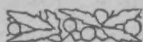
»To je žalostno,« pripomni cesar in nadaljuje:

»No, kaj pa iščeš tukaj v Gödöllö?«

Deček je v zadregi in začne jecljaje: »Kralja prositi, da bi se nas usmilili.«

Cesar nekoliko pomisli, potlej pokliče blizu stoječega lovca ter mu ukaže, naj odvede dečka v kuhinjo, da se mu da tam kaj jesti, potlej pa naj mu dajo še nekaj bankovcev in takoj naj se vrne domov, da ne bodo starši v skrbeh, kam da je sin izginil.

Ko je deček doma pripovedoval, kje je bil in kako je opravil, se starši niso mogli načuditi dobrotljivosti presvitlega vladarja.

Božično drevesce.

II.

Na skrajnem jugu so se svetlikali solnčni prameni. Dolina je ležala v zimskih sanjah. Tudi hrib je sanjavo kipel proti nebu.

Pljunov Pavle je stal v dolgih čevljih sredi snega. Roke je tiščal v hlačne žepe in se oziral okrog sebe. Gledal je v burjo, ki je pihala čez polje in se zaganjala v Pavletova ušesa. Stopil je v de-